

1. PESUPÄEV

Videofilm BETASP, VHS, 22 min., originaalheli ja muusika.

Naha küla Lämmijärve kaldamaal. Lämbe laupäevane pärestlõuna. Vanaema Alviine keedab saunas seepi. Tallu pole kunagi ostetud ainsatki laialt-reklaamitud pesuvahendit.

Kadri, volüümikas külätüdruk, peab puhtusest lugu nagu Võõpsu külanaised Võhandu kaldal ikka. Kõik on nii nagu aastate eest, enne moodsa keskkonnakaitse maaletoomist: pestakse otse jões koduse seebi ja pesupaliga, seelik jalgevahel keerdus.

Kadri sõidab tõrvatud lootsikuga üle vee, et pesta endalt päevasaast - järv läigib ehapaistel, seebivesi voolab neiu ült. Kaadrid nagu Renoir`l, nagu Rubensil. Ilustamata elu.

2. GUTSHOFSREISEN - OLUSTVERE

Videofilm, BETASP, VHS, 25 min.

Selles filmis ei ole midagi XX sajandist - kostüümid, hobused, aknasulgurid, valgustid ja park ning inglise stiilis mõisahooned ise - kõik on vanas heas 19. sajandi lõpu Baltikumi stiilis. Schumanni muusika, sujuvad lülitused lossi sisemusest parki ja tagasi - vaatefilm ja kostüümiparaad, ajastutruu etüüd Poola alistajast krahv Fersenist - veel nähtav on me jälg, veel meenuda me võime..!

3. TALV KARULAS

Videofilm BETASP, VHS, 29 min., originaalheli ja muusika.

12.686 Aastat Pärast Jääd on Karula kuplistikul rahvuspark, mis püüab säilitada, esitleda ja kaitsta mitte ainult ainulaadseid loodusvaateid, vaid ka paikkondlikku elulaadi - metsavahi palkaret, kohalikku nõida, Kaika kooli, keelt ja tavasid. See on talvine lugu lumisest eraldatusest, ärgsast inimmeelest ja kaunitest kohanimedest, mis pajatavad muistset juttu.

4. EESTI OMA ARKTIKA

Videofilm BETASP, VHS, 27 min., originaalheli.

10.212 aastat tagasi purunes Lõuna-Rootsis Billingeri juures Balti paisjärve koos hoidnud tamm - suur osa Eestimaast vabanes jää alt. Veebruaris on Eesti rannik jällegi jääs, kohati lausa skulpturaalses vormis - Rannamõisas, Dirhamis, Osmussaarel ja Triigi lahes Saaremaal, kuhu pidevalt lõõtsuv loodetuul on kuhjanud tohutud jääkuhjatiseid, mis rulluvad üle metsade ja kiviaedade kandes endi harjal kõike kuni rändrahnudeni välja. Sel talvel saame aimu, kuidas tekkisid maapinnavormid muiste.

5. ENDLA VAIKUS

Videofilm BETASP, VHS, 28 min., originaalheli.

Kärde hiidetarga tütar Juta põgeneb jälitava munga eest ainult talle teadaolevat rada pidi sohu. Ent munga sihitud nool tabab Jutat otse Endla järve kaldal ning jumalad moondavad neiu kiviks, millel rabapiiril uitaja täna istet võtab.

Meid juhib August Loopmann, vana polaaruurija ja sooteadlane, kes raba hästi tunneb. Ta ei räägi palju, filmis saab kuulata vaikust, sel külmunud maastikul, kus ajuti allikad otse kännu alt purskavad.

Endla on Kesk-Eesti puhta vee reservuaar - siia suubub Pandiverest väljapressitud vesi ja siit hargnevad mitmed jõed. Endla peabki jääma vaikseks.!

6. PUUEESTI

Videofilm BETASP, VHS, 29 min., originaalheli.

Selline sõnamoodustus mõtestab meile puudega kaetud maastiku - aga niisugune on pool Eestimaast.

Metsandus on meile tulu ja turvet pakkuv ala. Seadusandja on need vahekorrad reguleerinud nii, et erahuvid ja riigiosa on meie metsades võrdsest jaotatud. Näitame tähtsamaid puu- ja metsaliike ning maastikuvorme küll õhust, küll õhupallilt, aga ka jalgsi rännates või seisatudes suure põlispuu varjus.

Mõtteks saame tuge Hendrik Relve ja Andres Onemari tervikvaatest pühale hiele, millest Riigimetsa Majandamise Keskuse liignimi - HIIEST -tuletet.

7. LEND ÜLE SÜGISMAASTIKU

Videofilm BETASP, VHS, 27 min., originaalheli.

Kagu-Eesti - kõik see Ahja tagune - on kaunite metsade, Lämmijärve suubuvate maaliliste Võhandu ja Piusa; on Räpina ja Värska kant. Siit läheb tartu keelepruuk võrukeelse Naha kaudu Võõpsu taga setoks üle.

Seda vete, metsade, viljakate põldude ja taevaskodade maad tuleks ikka linnulennult vaadelda! 1997. aasta sügisel viis sooja õhuga täidetud pall meid Järveljalt üles - otse Eesti kõrgeima kuuse juurest. Saimme läbida vertikaalse looduse õpperaja - nii inimsilm seni metsa näinud pole.

Aasta hiljem teeme lennuretket aeglasel lennumasinal. Riivame Lämmijärve rannamaid, tiirleme Räpina kohal, võtame pöördesse Setomaa liivikud. Et oleme vahepeal filminud paljusid paiku maismaal, siis on heameel näidata Kagu-Eesti sügismaastikku vahelduvalt neljas vaates - lennult, õhupallil hõljudes, autoaknast mööduvaid looduspilte ja paigalseisvaid kaldajärsakuid, sagivaid sipelgaid Akstes, Meelva järve vaikelu, Räpina parki.

8. SOOMAA RAHVUSPARK

Videofilm, BETASP, VHS, 28 min.

Viljandi ja Pärnu vahel on väga palju vett. Sood, rabad, üleujutatavad alad, mitu jõge, mis paisuvad üle kallaste - oleme Soomaa rahvusparkis. Võtted on tehtud 1996. - 1999. aasta kevadsuvel ja sügiskul, kui loodus sünnib ja kui ta sureb - bioloogiline mitmekesisus on paremini näha.

9. RUKKILEIB

Videofilm, BETASP, VHS, 25 min., originaalheli.

Eestlastel on oma rahvustoit - see on rukkileib. Toit, mis on kujundanud rahvakultuuri ja keskajal katkestanud Euroopa. Mis sest, et moodne aeg pressib juurde hamburgeri ja pizza, rukkileib jääb ja on edasi. Ehk tuleb veel tagasigi, nüüd juba uuenenud turusituatsioonis kui hästimeenutatud vana.

10. UNUSTATUD SILLAD

Videofilm BETASP, VHS, 25 min., originaalheli ja muusika.

Kui Napoleoni sõdade järel, nii 1820-ndatel aastatel, hakkas Vene impeerium ka majanduslikult sirutuma põhjarannikut pidi Revelini, siis hakati ehitama ka postijaamu ja sildu. Neist mõned on säilinud, mõned lausa käigus tänini.

11. VEINIPEALINNA 17 SILDA

Videofilm BETASP, VHS, 25 min., originaalheli ja muusika.

Põltsamaal on tõesti niipalju sildu - igaüks neist omaette meistriteos.

Lisaks sellele oli siin linnas tervelt 6 aastat Liivimaa kuningriigi pealinn. Ent täna tuntakse Põltsamaad veinipealinnana. Jah tõesti - lossis on hubane kelder, kuhu läbi kitsaste akende kostab kirikust orelimuusikat. Kaunis valges kostüümis linnapea Margi Ein taidleb sildadel.

12. TALVEPEALINN OTEPÄÄ

Videofilm BETASP, VHS, 26 min., originaalheli.

Mis iseloomustaks kuplitevahelist Suure Suusa ootel väikelinna paremini kui tangorütm - imitatsioon laialtlevivale suusatamise vabastiilile.

Me ei otsi siit Smiguni-Veerpalu-Mae suurtulemusi - neid teavad kõik niikuinii! - me vaatleme muidu unist Otepää äärelinna, vanu tellismüüri juppe kõrgel linnusemäel, suusavõistluste ümber sagivat rahvast, rada rajavaid kunstlumemeistreid - ikka ja jälle tänavaid ning maju, vaateid linnale ja linnast kaugel sinavatele kõrgustikele.

Filmis pole suve kui Pühajärvel sõuavad paadid, noored möllavad partyt ja lapsed kilkavad kõrkjates, alles talv ja suuskurid teevad Otepääst maailmalinna.

13. MULKIDE PEALINNA MAJAD

Videofilm BETASP, VHS, 26 min., originaalheli.

Viljandi oli ja on jõukas linn. Siinne ehituslugu pajatab meile seda, mida inimesed on kõige intiimsema rajatise - oma kodu - ehitamisel õigeks ja ilusaks pidanud. Härrasrahva jäljendamist ja võõraste mõjude koduseks tempimist näeme igas ukstes ja aknas.

Linnaarhitekt Ülo Stöör juhatab järve kaldajärsakule ehitatud villade mant äärelinna karniiside ja puhta juugendi manu. Talvised vaated on puhtamad kui rohelusseuppunud kesksuvel - nõnda laseb saja-aastastesse ehitistesse hangunud arhitektuur end paremini kaeda. Saateks Viljandi oma barokkmuusika.

14. PIIRILINN VALGA

Videofilm BETASP, VHS, 2x26 min., originaalheli.

Akadeemik Ariste arvates tuleneb sõna "valga" vanaeesti sõnast "valgeta", mis tähistas valget kohta. Kas siin, ordu- ja piiskopimaade piirijoonel, kus muistne Emajõgi tegi oma lõunapoolseima kaare, tõesti valgem, lagedam koht oli? - Jah, kui Karula padrikust tulla ja Asti soode vahele minna. Kindlustatud asulat pole siin kunagi olnud. Teede sõlmpunkt aga oli nõnda tähtis, et venelased seda lausa kümneid kordi põletamas käisid. Raudtee rajamine Tartust Riiga tõi kaasa ka kitsarööpmelise harutee Läti kaudu Mõisakülla ja hiljem Petseri suuna, mis täna on Eesti tõusvaim transiidisuund. Piirilinn on Valga aga tänu ajalooühilisest briti kolonellele, kes tõmbas eestlaste ja lätlaste vahele joone just sinna kuhu ordumeister omal ajalgi. Oleme Valgas jõulueelsel ajal kui vabamajandustsooni ootus on linlaste meeltes ja keelel.

15. PUUPARLAMENT I ja II

Videofilm BETASP, VHS, 2 X27 min., originaalheli.

Puuparlament on City EcoArt puiduinstallatsiooni sünni- ja arengulugu. Inspiratsiooni andsid 1999. aasta parlamendivalimised. Kujundis on 101 palki. Igal parlamenti valitud on oma palk, mille kõrgus sõltub saadud hääle arvust. Ühele häälele vastab üks millimeeter. Hääli hakatakse mõõtma 50 sentimeetri kõrgusest maapinnast. Kõige kõrgem palk kuulub Keskerakonna esimehele Edgar Savisaarele, kelle palk on 14,32 m. kõrge, seega oli tema kogutud hääle arv 14 320. Kõige väiksem palgijupp kuulub Valentina Võssotskajale - 4 sentimeetrit.

19. aprillil 1999, Metsanädala alguseks, püstitati puuparlament Tammsaare parki. Palgid paigutati vastavalt parlamendi fraktsioonidele kimbuti - opositsioon asus kirjaniku mõtlikust kujust paremal, koalitsioon aga nende vastas.

Puuparlament osustus väga menukaks vaatamisväärsuseks ning Räpina linn, kust õieti puutõõmehed tulid, soovis seda kujundit endale.

Järgnevas, II osas, toimubki Puuparlamenti sõiti Räpinasse.

Näeme hoopis kevadisemat väikelinna Võhandu käärus, kuhu soe jõuab varem kui merelinn Tallinnasse.

Puuparlament püstitatakse Räpina linnavalitsuse ette. Rajatis saab kiiresti väikelinna populaarseks kaubamärgiks, jäädes siia kolmeks aastaks kuni sügisharjani 2001, mil puust Koonderakonna fraktsioon sedavõrd laguneb, et poliitika saab puidust reaaliaks ning räpinlased põletavad oma mälestusmärgi pidulikult tuletõrjeväljakul.

16. TERE, PIIMAVURRUD

Videofilm BETASP, VHS, 27 min. originaalheli ja muusika

Tartu Kivilinna gümnaasiumi lapsed filmivad iseendid ja oma käike piimakombinaati. Teevad seda aga lapsemeeli kaameraga vehkides, peaaegu nagu Dogma-mehed Taanis. Meie ainult töötleme nende materjali ja lisame kaks kena last - Susanne ja Sanderi, kes teevad "piimavurre" - joovad Tallinna Piimakombinaadis erinevaid piimatooteid jättes jäljed ülahuultele. Vahest taipavad linnalapsed nüüd, et piim tuleb ikka lehmaudarast, kust mujalt.

17. RETK LÄBI PÕHJA KÕRVEMAA

Videofilm BETASP, VHS, 26 min.

Maasturite ralli läbi talvise looduskaitseala metsade ja mägede, kus testitakse nii masinaid kui ka roolivaid mehi. Aga peamine on see, et liigutakse loodusthoidvalt.

18. VABAAKADEEMIA MÄNNILINNAS

Videofilm BETASP, VHS, 26 min., originaalheli.

Nagu Platoni aegses Kreekas, enam veel - nagu sajandivahetuse Pariisis, kus vaimuinimesed kogunesid vabas vestluses mõtestamaks nähtusi ja protsesse, nii vestlevad Andres Onemar, Hando Runnel, Indrek Hirv, Rein Kuresoo ja Hendrik Relve vabas looduses olulistest asjadest - metsast ja inimestest, kultuurist ja loodushoiust.

19. VABAAKADEEMIA ÜRGMETSAS

Videofilm BETASP, VHS, 26 min

Ürgne olemine on algmõõt, lähtepunkt tervikvaatele. Selline mets on Järveljal olemas. Ürgmetsa kogemusega inimene mõtleb ja vaatab igapäeva tehisust sootuks teise pilguga.

Hando Runnel, Indrek Hirv, Hendrik Relve, Rein Kuresoo, Andres Onemar, vabaakadeemikud magu muiste, on männilinnast saabunud sügavasse ja märga igavikku. Nende mõtteid on kosutav vaadata.

20. VABAAKADEEMIA RAIESMIKUL

Videofilm BETASP, VHS, 26 min

Vabaakadeemikud Hando Runnel, Indrek Hirv, Hendrik Relve, Rein Kuresoo, Andres Onemar on mõtisklenud männilinnas ja ürgmetsas. Nüüd arutlevad nad Metsa ja Elu kaduvuse-taastekke teemadel ühel Kõrvemaa raiesmikul. Täna jutustavad neist neli viimast.

21. VABAAKADEEMIA ELUSUSE OTSINGUL

Videofilm BETASP, VHS, 26 min

Härmas talveilm lumeta metsas.

Vabamõtlejate akadeemiline seltskond - Hirv, Onemar, Kuresoo ja Runnel on hiidlaste maal, kus väideldakse Uku Masingu elususe olemusest ja mõttest.

Olemisepaigad ise on sügavas padrikus - Metsapaargus ja Kultusekojas.

Hiiu helliloja Erkki Sven Tüür, ise parasjagu Itaalia maal, annab

taustaheliks kristalseid noote.

22. VABAAKADEEMIA KAEVATUMETSAS

Videofilm BETASP, VHS, 26 min

Vabaakadeemikud Indrek Hirv, Rein Kuresoo, Hando Runnel, Andres Onemar ja Hendrik Relve on rõeskes ja kõledas Narva karjääri "kaevandusmetsas" et mõista ja mõtestada mitut asja: Kas loodus ise taastab end nagu sirguvatel puudest näha? Kuidas peaksime kaasa aitama tööstusmaastike tagasikujundamisele looduslikeks? Paradoks küll, aga valmistudes eelmiseks sõjaks. märkame, et meie idavall on paremini kaitstav täna kui see oli Sinimägede lahingute aegu - kaevandusvallid on teinud maastiku tankidele täiesti läbipääsmatuks.

23. VABAAKADEEMIA PIHLAKAREL

Videofilm BETASP, VHS, 26 min

Vabaakadeemikute seltskond lõpetab oma arutlused männilinnast, ürgmetsast, raiesmikult, kaevatumetsast ja elususest Väinamere Pihlakarel, kus selginevad mõtted sedavõrd, et hoomamatu jääbki hoomamatuks.

24. PEIPSI PEAL

Videofilm BETASP, VHS, 25 min., originaalhelid.

Tervikvaade Euroopa suurjärvele Eestipoolselt kaldalt. Filmitud südasuvel, varasügisel ja talvehakul. Kalurid, kaldakülad, puhkerannad, Piirisaar ja iga ilmaga erivärvi järve maastikud.

25. VILSANDIL.

Videofilm BETASP, VHS, 24 min., originaalhelid.

.Von Trieri, Fellini ja Jaan Tättega.

Pealkiri näitab meie suhet filmitavasse - kaamerat kätte võttes lähtume

Dogma 95 teesidest ja filmime - "lohakalt" aga siiralt, lavastamata. Milleks

vihje Fellinile? - Vilsandil filmime Jaan Tätte filmi linastust pimedas

küünis, kus kohalikud elavad kaasa oma saare ekraniseeringule. Muidugi on

Vilsandi ise oma rahva ja loodusega suviselt täiesti olemas.

26. INIMESE JÄLJED - OHTLIKUD JÄÄTMED

Videofilm BETASP, VHS, 25 min., originaalhelid. Ka inglise keeles.

Kaetud laud Maarjamäel meretuules - kelder tõstab taldrükule aku, siis

õlifiltri, siis kraadiklaasi, siis vanad ravimid. Inimtegevuse jäljed on

sageli mitte meeldivad ja võivad teatud koguses ohustada inimliiki ennastki.

Lisaks sõdadele, näljahädale, globaalkatastroofidele asub oht meie endi

kõrval. See võib asuda mahajäetud kuuris, endises tööstushoones, sõjaväeosas

või prahti vedava auto kastis. Vanad ravimid, patareid, akud, õljäätmel, elavhõbedalambid - need kogutakse Eestis riiklikult eraldi kokku,

neutraliseeritakse ja lõpuks ladustatakse Põhja-Euroopa ühte moodsaimasse prügilasse Vaivaras.

27. TROOPIKA PÕHJALAS

Videofilm BETASP, VHS, 28 min., originaalheli.

Me võiksime ju rahumeeli teha botaanilise reportaaži ladinakeelsete taimenimedega ja kõik oleksid rahul. Nägime oma rolli aga muus: botaanikaaed kui laias mõttes hariv ja kultuuritekitav asutus. Siinsed kanged direktorid Andres Tarand ja Jüri Ott on aga sedavõrd värvikad isiksused, et nende ümber koguneb kauni taimestiku taustale teisigi. Filmis lammutatakse vana katlamaja, andmaks ruumi kiviktaimlale, etendatakse Aadama ja Eeva lugu tänaste poetide Contra ja Indrek Hirve esitluses, Taevast laskub maa peale alasti eevatütar hammustamaks patuõuna ning troopilised taimed elustuvad ses põhjalas.

28. AINULT ÜKS MAASTIK - KÕPU

Videofilm BETASP, VHS, 24min., originaalheli.

Viljandimaa edelaosas on Sakala maastik madaldumas. Raudna jõest üle minnes tõuseb Kõpu kiriku ja mõisa vahel maastik uuesti. Avaneb kaunis vaade üle põldude ja metsade Kõpu jõe paremkaldal asuvale külale, mille põlismärgid asuvad vanas von Fryckide mõisapargis ja Kõpu kirikus.

29. TUNDMATU TALLINN

Videofilm BETASP, VHS, 28min., originaalheli

Tundmatut ja hämarat on Tallinna ajaloo palju. Linna ehitusloos domineerib lubjakivi, mida siinkandis paena tuntakse. Vanade hoonete ennistamise kultuur on sama iidne kui rajatised ise. Need oskused on kogemuslikud, Tallinnale ainuomased -võime rääkida müüri ladumisest, krohvi- ja puiduennistamisest Tallinna moodi. Märt Kesküla ja Arsi Kook on tuntuimad ennistustegelased. Nende töid ja nägemusi film tutvustabki.

30.-31. NÕO - NÜGGEN. Rezissöör Peeter Simm

2 osa, videofilm BETASP, VHS, 2x26 min., originaalheli.

Koht Lõuna-Eestis, kus pealinlaste arvates elu võimalikkus üldse kaheldav, on ajalooliselt Eesti üks huvitavamaid paiku. Tänapäeval, kui maaelu kiratseb, on Nõos kolm elujõulist tööstust - lihatööstus, piimatööstus ja kommivabrik. Juba muistsel ajal olla siin elanud targad ja tugevad mehed, sest Nõo olnud üks Tarbatu kihelkonna jõukamaid ja tihedamalt asustatud alasid. Miks mõnel pool on vaimu- ja elujõudu rohkem, kui mujal? Kas vastuseks on haridus, kultuur või see "miski", mida me oleme harjunud seostama sõnaga "kodu"?

Nõo Aigro- koolis õpetatakse täna füüsikat ja lendamist - siin asus 40 aastat tagasi kogu keldrit täitev esimene Eesti elektronarvuti "Ural".

32. PÕHJA - LIIVIMAA KROONIKA

Videofilm BETASP, VHS, 27 min., originaalheli.

Filmi aluseks on luuletaja Indrek Hirve monoloog Liivimaa käekäigust viimase viie sajandi vältel. Poet lehitseb sajanditaguseid raamatuid oma raamatukogust: Balthasar Russovi Liivimaa Kroonikat, Karl August Hermannii Üleüldise teaduse raamatut ja Dr. Lindrequisti Üleüldist ajalugu. Juttu tuleb Liivimaa kuningas Magnusest, Eesti Aleksandrikoolist, Pajusi ja Puurmani mõisatest ning Laiuse lossi ajaloo Liivi sõja ja Põhjasõja aegadel.

Kaamera saadab mõtisklusi ja pajatusi mööda kevadtalvist Põhja-Liivimaad ning varemeid ja mõisaid. Järeloomõttest jääb kõlama hoiatus: ajalool on kombeks korduda - ohtu idast ei tohi unustada!

33. "ET ÕUNAPUUD ÕITSEKSID..." - KREENHOLM

Videofilm BETASP, VHS, 27 min., originaalheli.

Eesti vanim ja tänaseks Euroopa suurim tekstiilitootja on välimuseltki taastanud kunagise hiilguse. Kreenholmis ei mõõdetata ainult kanga pikkust kilomeetrites, vaid mõeldakse ka selle peale, et katuseaknad oleksid sinisest klaasist ning et õunapuud õitseksid....

34. ON HING IGAL MÄEL

Videofilm BETASP, VHS, 27 min., originaalheli.

"Eesti Põlevkivi" peadirektor Mati Jostov räägib põlevkivi kaevandamise hetkeseisust ja ettevõtte majandamise põhimõtetest teemal "Eestlase uued

suhted pruuni kullaga". Näeme, kuidas meie rahvuslik rikkus tuleb karjäärist üles ja samas näeme ka pilti, kus sammuv ekskavaator tasandab tehtut ning kaevandusmaastikust saab taas mets.

35. KOOPAKUNST

Videofilm BETASP, VHS, 27 min., originaalheli. Ka inglise keeles.
15. juunil 2000. aastal viisid filmi autor Kalle Mälberg koos Eesti Põlevkivi peadirektori Mati Jostoviga 45-meetri sügavusele Viru kaevandusse klaasikunstu Meeli Kõiva tööd. Kunstitööd, mida varem on esitletud New Yorgis, installeeriti kaevanduse seintele ning valgustati kaevurite lampidega mööduvate vagunite taustal. See on iidne kunst kaasaegses keskkonnas. Koopakunst on üks vanemaid inimese loominguilise avaldumise vorme, mida Eestis varem ei leidunud. Nüüd on see meil olemas!

36. SOOEESTI - VÄÄRISELUPAIK

Videofilm BETASP, VHS, 27 min., originaalheli.
Metsanädal 2000. Viru väljak - Laikmaa ja Narva maantee nurgal asuv haljasala on elavaima liiklusega ristmik pealinnas. Metsanädala 10. - 16. aprill 2000 Tallinna esitus "Eesti vääriselupaigad - Rabamännik" ehk "SOOEESTI". Rápina metsamehed paigaldavad Eesti kontuuri kujulise tüki ehtsat rabamännikut mõõdus 15x15 meetrit. Installatsioon on vaadeldav trammist, autost, bussist. Nädala pärast sõidab "SOOEESTI" Lasnamäele Tondi rappa.

37. MÄRE LAUK. Režissöör Mari-Liis Mälberg

Videofilm BETASP, VHS, 27 min., originaalheli.
Soode uurija August Loopmann ning Mati Ilomets Ökoloogia Instituudist arutlevad soode mõiste üle: kuidas sood tekivad ning miks on sood olulised, mida nad inimesele annavad? Puhtu puisniit, Nehatu looduskaitseala ja Nigula raba - Lääne-Eesti tüüpiline raba-ala kogu selle elustiku mitmekesisusega.

38. RABAST OLED SA TULNUD. Režissöör Mari-Liis Mälberg

Videofilm BETASP, VHS, 27 min., originaalheli.
Film ammob ülevaate Eesti turbatootmise protsessist alates soode ja turbarabade tekkest kuni turba tootmiseni ja ekspordini. See on rahvuslikul loodusvaral põhinev tööstusharu. Turvas on väärtuslik loodusressurs, mida Eestis mõistlikult kasutatakse.

39. TÕUKARI

Videofilm BETASP, VHS, 27 min., originaalheli.
Kui lehm otsib pulli, siis see ongi tõuaretus. Eestis on holsteini tõugu karja parimad pullid koondatud Keavasse. Suured piimakarjad asuvad Järvamaal Estonias ja Väandra lähistel Piistaojal, kus Theodor Pool aretas karja juba sada aastat tagasi. Silvia Pallon Viljandi külje all ja Peeter Kibe Oisul on piimakarja aretuse autoriteedid. Kui varem olid mustakirja lehmad peamiselt Põhja-Eestis, siis nüüd on kirjud lehmad kui suurema piimaanniga isendid tungimas ka Lõuna-Eesti karjamaadele.

40. VIIMSI 7 SAART

Videofilm VHS, 27 min., originaalheli.
Naissaar, Prangli, Aksi, Keri, Kräsuli, Kumbli ja Pandju saared. Nende ajalugu ja inimesed. Viimsi valla valdused need. Suvised retked saartele mis paluvad end paatides rändajatel rahule jätta.

41. PÕHJARANNIKU POSTIJAAMAD

Videofilm VHS, 27 min., originaalheli.
Aastal 1814 läbis Peterburist Eestimaa kubermangu pealinna Revelisse sõitev tulevane USA president John Quinsy Adams postitõllaga järgmised postijaamad: Narva - Vaivara - Voka - Jõhvi - Varja - Pikaristi - Põdruse - Loobu - Kahala - Jõelähtme. Sama reisi teeme Valeri Kirsilt laenatud originaalse postitõllaga läbi ka meie ja avastame, et mõned neist postijaamadest on säilinud tänapäevalgi. Jüri Kuuskemaa kehastatud raehärra tervitab meid Kostivere postijaama trepil. Ajastutruudust pakkuvad kaadrid.

42. HAABJAS

Videofilm VHS, 27 min., originaalheliheli.

Ühepuulootsikute ehitamine Saarisoos, kus oma teadmisi noortele jagavad kaks vanameistrilt: Jaan Rahumaa ja Jüri Lükk. Kuidas kasutati ühepuulootsikuid ehk haabjaid vanasti, üleujutuste ajal? Kas haavapuu on metsa umbrohi või väärspuit? Sellest räägivad erinevate puidufirmade esindajad. Aivar Ruukel on Soomaale aastatega aga terve kanuulaevastiku rajanud. Viieandat aastaaega tänavu ei tulegi!

43. PÜHAJÄRVE SÕDA

Videofilm VHS, 27 min., originaalheliheli.

Stsenariumi aluseks on Hans Kruusi uurimus "Pühajärve sõda", ilmunud Tartus 1927. aastal. Jutustajaks on sillakohtunik L. Von Brasch (mängib Indrek Hirv), kes oli Pühajärve sõja sündmustega kõige otsesemalt seotud. Brasch on oma sõbra von Sieversiga Pühajärve mõisa nepijahile tulnud, aga siis, võõristades prantsuse kommet sooja nepipaska saiale vajutada ja kohe napsile kõrvale hammustada, võtab paadi ja sõuab järvele.

Brasch jutustab sündmuste käiku, olles alul järgalt baltisaksa, hiljem maarahva poolel, kuidas talupojad uute põllundusvõtetega ära kurnati, kuidas nad tegelikkusest irdu kasvasid, lootsid Venemaale ümber asuda, Riias kõrge vaimuliku jutul käisid, et tsaariga ühte usku saada jne. Brasch töötab teiste Balti aadlikega ühes liinis, meelitab valega sõdurid kohale ja valgustab võimudele asja talupoegadele vaenulikest seisukohast, siis aga, sündmuste arenedes, kaldub talupoegadele kaasa tundma. Kui ta näeb, et asi väljub kontrolli alt - et tänu tema tegutsemisele tühine veretu ärplemine kaldub tõsiseks veresaunaks -, jõuab ta asja veel pehmeks keerata, nii leebeks, et sellest farss kujuneb. Brasch käsib metsas ühe mässaja - Juhani - jooksu lasta, manitseb sõdureid laadima püssid kuulidetajne. Mehed saavad peksa vaid moepärast ja mitutuhat pealtnägijat teevad mängu kaasa. Lugu lõpebki von Braschi südamliku naeruturtsatusega ja vana eesti pilkelauluga peksu korraldajate arvel. Pühajärv, filmi peategelane, on 9.septembril pärast esimesi öökülmi eriti värvikas. Mõisast kostab madame de Villenuave (Tui Hirv) laulu.

Täpselt nagu Schlateri gravüüri!

44. VEEVEEREL

Videofilm VHS, 27 min., originaalheliheli

Eestimaa rannik - majakad Osmussaarel tuisus, Pakril tormis, Keril suvekuumuses ja Ruhnul sügiskullas. Näitame tegelikku meresõitu, selle keerukust ja ohte keskkonnale ning inimestele. Näitame suuri tankereid ja reisilaevu ning Neugrundil traalivaid kalureid, keskendume Muuga sadamas juhtunud kõigi aegade suurima keskkonnareostuse juhtumile ning selle õppetundidele.

Soovime näidata, et kuigi Alambra reostuse avastamine ja päästetööde algus võttis aega, mis võttis, oli eestlaste taibukus ja koostööoskus see, miks tohtu masuudikogus suuremalt jaolt siiski kümne päevaga koristatud sai.

Miks aga Muugal ei olnud ühtegi rohelist? Mida kõigest sellest õppida?

Estonia hukk 6 aasta tagasi, kalalaevade jäätumine ja hukk Osmussaare taga, metsaveopraami ümberminek Naisaarel, Muuga katastroof - mida need meile õpetavad?

45. KUUS PLUSS KAKS

Videofilm VHS, 27 min., originaalheliheli

Me räägime Narva elektrijaamade keskkonnaprobleemidest nii nagu need tegelikult on. Püüame leida vastust küsimustele: kui korstnad ajavad saasta ja elektrijaamad sülitavad tuhka Narva jõe kallastele, siis kui palju siiski tegelikult (mitte paberite peal!) tuleb atmosfääri süsinikku, lämmastikku ja fosforit? Mida see loodusele ja inimestele tähendab? Kas Narva on saastatud linn? Ja kui, siis millega võrreldes?

Tiiu Sižova koos Aare Sirendi laboriga: püüame mõõta tegelikku pilti kodumaiste vahenditega - kas Eesti keskkonnaseiret saab usaldada? Kas peame tõstma saastekahjutasu Rootsi tasemele?. Milliseks kujundab see elektrihinna? Elektrijaamade direktor Ants Pauls. Mida tähendab Narva korstnatest tulev meie rahvusvahelistele keskkonnasuhetele? Millised on meie valikud?

46. VALGE LAEVA KUTSE

Videofilm VHS, 27 min., originaalheliheli

Kaunis Saaremaa, selle kirikutest, kiviaedadest, tuulikute ja hästisäilinud Kuressaarest; Vilsandi rahvuspargist ja sealsest linnuriigist. Et lõpuks jõuda selgusele Tagamõisa mereuuringutes, depolitiseerida saarlastele nii vajaliku süvasadama ehitus. Me ei puuduta püsiühenduse teemat, mis algab lõputust praamijärjekorrast. Saarlane peab Stockholm

jõudmiseks kõigepealt minema Tallinnasse - ometi elatakse ju keset Läänemerd, lausa Gotlandi naabruses Aga väljapääsu läände pole! Saarlaste ettevõtmised on blokeeritud poliitornitoloogiliste argumentidega, tagapõhi nagu ikka eestlaslik - poliitiline ja kommertslik. Sellest filmist ei saanud ausat ajastu dokumenti, kuna kõik osalejad kartsid poliitikust ministrit. Aga vaadake filmi selles võtmes ise!

47. EUROOPA AKNAD

Videofilm VHS, 27 min., originaalheli

Tahame ergutada vaatajat kaasa mõtlema, milline siis ikkagi on praegu käimasolev eurodiskussioon - kas seda väljendab paremini üks läbipaistev aknaruut - äkki kõik polegi nii selge ja klaar!
15 plastmassist "euroakent" - iga aken sümboliseerib Euroopa Liidu üht liikmesriiki, moodustavad kujundi, mille sees asuvad kaks hapukapsatünni, ironiseerides ja parodeerides Eestis kasvatatu ja toodetu kurba saatust.. Aknaringi ees, otse näoga Islandi väljakul kõrguva välisministeeriumi suunas, seisab Kõige Suurem Aken - ekraan, mis on jaotatud neljaks ruuduks. Iga ruut väljendab eurosuhtluse erinevaid vorme. 1.ruut on peegelpinnaga tänaval jalutaja/autoga mööduja/, st füüsilise vaataja poole, peegeldades eestlastele "pilti iseendast" - nii, nagu Euroopa seda näha võiks ja meid vaataks. 2.ruudul, mis on tagurpidi peegelklaas, tuleb täita vastupidist funktsiooni - see näitab Eestile "Euroopas toimuvat". 3. ruut oleks täiesti läbipaistev - "suhtlusruut", 4. aga must, läbipaistmatu, väljendamaks suhtluse täielikku puudumist.
Kuna tegemist on laiale avalikkusele esitletava nn keskkonnakunstilise nägemispühholoogia etendusega, kus ülikeeruliste sõnadega hägustunud mõisted peavad saama mõistetavaks. Püüame olla ettevaatlikud hinnangutes, aga seda enam täpsed kujundites ja müütides.
Märgakem: mitte ainsatki välisministeeriumi ega keskkonnaministeeriumi ametnikke ei tule meiega kõnelema!

48. MAASTURIRALLI RAHVUSKIVIMAASTIKUL

Videofilm VHS, 27 min. originaalheli

Maasturid on väga kallid liiklusvahendid, võrreldavad merekaatrite ja sportlennukitega. Vähe on neid, kes riskivad oma lemmikut lõhkuda Vao karjääris, kus äsjamurtud teravad paerused ratastele tõsise katsumuse valmistavad. Ometi toimus selline ralli just siin ja nii vihmasel päeval võeti ette kaela- ja masinatmurdev sõit rahvuskivimaastikul, mida meisterlikult filmis Aare Varik. Kleepuv paemurrupori tungis miljonilistesse masinatesse, murdunud autoosi tuli hiljem pesulapõrandalt otsida. Filmikriitkud oigasid õudusest "ilgete miljonite raiskamisest üldise filmihala taustal rahvuskivi jura saatel".
Ent katkestajaid polnud.!

49. VEEESTI 14 osa, a 25 min.

"Eesti Looduse" suurim teleprojekt
1997.aasta suvine muinasveeteede taasuring (omamoodi Eesti Kontiki)
14- osaline ürgparve retk, mis algas Pühajärvelt, kulges Väike-Emajõe kaudu Võrtsjärvele. Sealt Suurt-Emajõe pidi Peipsile, kus kulges parv taganttuules ja saatelaevade toel Vasknarva jõudis. Edasi mindi juba päriooluga piki Narva jõge, kus Vene piiri riivates jõuti veehoidlal Kulgu sadamasse. Esmakordselt kogu 1997 aasta juuni-juuli-august kestnud veesligunemise järel tõsteti parv kuivale, ainult selleks, et 5-kroonise vaatega kuivanud Narva kosealusele klindile uuesti vette lastud saada. Allasõit piki Narva jõge Eesti ja Vene piirivalve valvsa silma all.
Jõudmine merele, kus lainetust vähe. Piirivalvelaev aitab meid Toila sadamasse. Mereinspeksiooni laev eskordib legendaarse "VEEESTI" parve Naissaare loodusparki eksponaadiks. Detsembritorm aga rebib selle Naissarrelt lahti ning tükid leiame Röhuneemest üles. Need on "Eesti Looduse" teletöötajate tänaseni alles.
Ainulaadne, 500-kilomeetrine ürgparve retk tuhandeid aastaid vanal veesõidukil tõestas Eesti sisevete võimalusi. Meie jõgesid ja järvi pole kunagi varem niimoodi voolus kulgevalt veesõidukilt filmitud pole.

50. KAAK JA PRÜGISOOLIKAS, 26 min, DV, VHS

Tallinnas tekib 1 sekundi jooksul 5 kilogrammi olmeprügi. Kui jäätmekäitlust poleks, siis täituks Raekoja plats prügiga nädala jooksul torni tippudeni. Selleleemaline City EcoArt installatsioon paigaldati 27.novembril 2001.aastal Raekoja platsi keskaegse häbiposti kaagi otsa, kus seda filmiti paljude TV jaamade poolt ning lasti linnarahval kaeda.

51. PABERI MITU ELU, 24 min. , DV, SVHS

Tallinna linn sülitab välja kuni 43.000 tonni paberjätmeid
aastas - sellise kogusega saaks säilitada metsa Tallinn-Tartu vahel umbes
100-meetrise ribana. Ühest kuusepuust saab keskmiselt 70kg paberit.

Film sellest, kuidas saaks ja kuidas ikkagi ei tehta nii et
vanapaberit rohkem taaskasutusele võtta.

52. MAJA TÄIS TEHNIKAT, 10 min., DV, SVHS

Tallinna Polütehnikumi tutvustav film, milles näeme mitmete tehniliste
erialade õpetamist ja inimesi, kes seda teadmist poiste-tüdrukuteni viivad.

53. NIIDI JA NÕELA PRELÜÜD KIRJUTUSMASINAGA, 10 min., DV, SVHS

Tallinna Kergetööstustehnikumi tutvustav film, mis avab kujundlikult nii
rõivaste modelleerimise kui ka sekretäri-juhiabi elukutsete juurde viivad
teadmiste teed.

54. HEA TEENINDUSE KASVULAVA. 15 min. DV, SVHS

Tallinna Majaka Teeninduskooli esitlusfilm, mis tutvustab koolis õpitavaid
erialasid, töötingimusi ning edukamaid vilistlasi.

55. TALLSINKI. 24 min, DV, SVHS

Golfväljakul hakkab mehel äkitselt kiire. Ta hüppab autosse ning kihutab
Tallinna poole. Viru tänava otsast haarab roosi ja otsemaid helikopterisse.
Täpselt 18 minuti pärast on sama mees juba Helsingi taksos ning ulatab roosi
Esplanaadi esise purskaevu ääres ootavale daamile.

Ilm tumeneb, laine tõuseb. Sadamas ootab tiibur "Laura", mis toob daami
tagasi Tallinnasse.

Roos lendab üle Linnahalli vanalinna sakiliste tornide suunas.

56. LAEV TÖSTIS PURJED. 44 min, DV, SVHS

See film on pildi ja muusika emotsionaalne sulam. Lugu algabVergi sadamast,
kus kahemastiline purjekas purjedesse tuult kogub andes edasi inimeste
suvist puhkemeeleolu läbi Vergi sadama, Altja kaluriküla, Vihula, Sagadi,
Palmse, Võsu ja Käsmu.

See ei ole akadeemiline film hästi korrastatud mõisakompleksidest ega ka
botaaniliselt täpiliselt ülevaade Lahemaa Rahvusparki loodusväärtustest, vaid
nägemus sellest, mida kuum suvi Vihula valla looklahelisel rannajoonel
suvitajale pakub.

57. INIMSOO NÄITELAVA ehk MIDA TEHA PRÜGIGA?

Lasnamäel, Paekaare tänavas kallati esmaspäeva keskpäeval laiali üks
tüüpiline prügikast, sealt leitud analüüsiti. Film näitab kuidas tänases
Tallinnas jäätmekäitlus tegelikult käib.. Platea dell`Umanita- nii kõlas
Veneetsia kunstibiennaali deviis.

Ceterum Censeo: "Eesti Looduse" teletoometuse toodangumaht vahepeal
poliitilises tõmbetuules ahenes. Hea et seejuures arenes ja täiustus uute
ideekavade väljatöötus - pakkuda on "XXI sajandi 100 ideed".

LISAINFO VIDEOFILMIDE KOHTA:

Sihtasutus Eesti Loodus

Vastutav väljaandja:Kalle Mälberg

Tel/faks: (0) 660 4462, 05058304

e-post: eloodus@online.ee